

Van gas los

Dat is werken met de ondergrond!

- Aardgaswinning in Groningen naar nul in 2030.
- Zeven miljoen huishoudens van het aardgas af.
- Ruim 11.000 huishoudens per week!

De benodigde snelheid betekent: in één keer goed.
Alle actoren moeten dus effectief samenwerken!

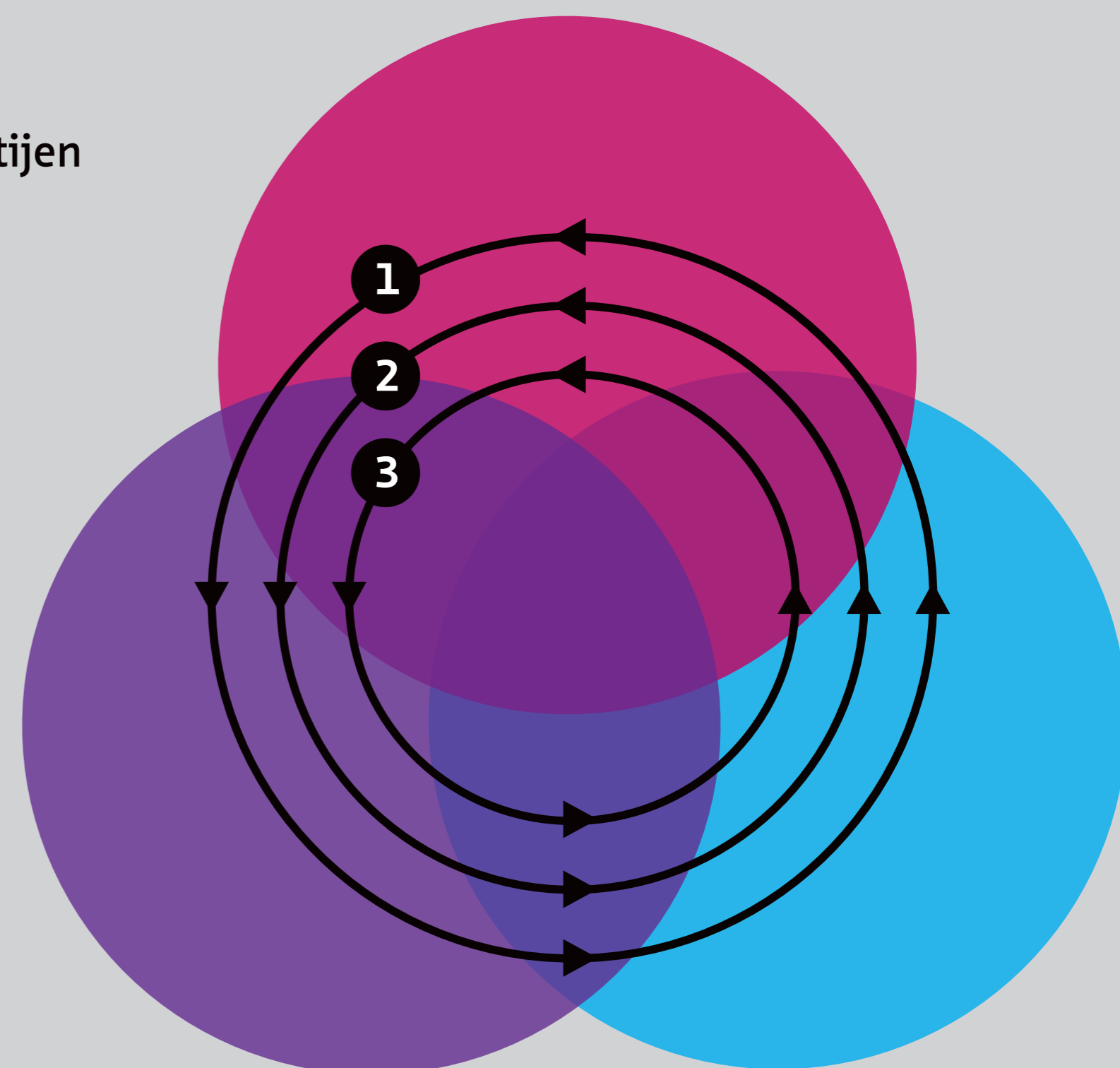
Het aardgasvrijmaken van een wijk vereist vernieuwing, aanpassing en uitbreiding van de ondergrondse infrastructuur. De ketenanalyse laat zien dat de activiteiten die tot realisatie hiervan leiden, parallel en in interactie met elkaar plaatsvinden. Het is een grillige verzameling van activiteiten, die in essentie bestaan uit **drie samenhangende en interacterende processen met drie hoofdrolspelers**.

Partijen

- Gemeenten ● Netbeheerders ● Uitvoerende partijen

Processen

- 1 Beleidsvorming**
 - Wijken prioriteren.
 - Opties voor alternatieve energiebronnen in kaart brengen.
 - Koppelingen maken met andere maatschappelijke opgaves, inclusief systeemkeuzes die doorwerken in het kabel- en leidingstelsel, en die mede vervanging, aanpassing of hergebruik van kabels en leidingen bepalen.
- 2 Plannen met de wijk**
 - Concreet plan per wijk voor aardgasvrij.
 - Keuzes maken voor het nieuwe energiesysteem.
 - Zoeken naar verbindingen met andere plannen c.q. activiteiten in de ondergrond.
- 3 Aan de slag in projecten**
 - Uitvoering van individuele projecten.
 - Aanleg, aanpassing en verwijdering van ondergrondse infrastructuur.

Kansen en dilemma's

Ruimtelijke ordening

- Er is extra ruimte nodig voor ondergrondse infrastructuur én voor bovengrondse installaties voor bv. opwekking van bodemenergie en buffers.
- Naast de energietransitie leiden ook andere opgaves tot extra ruimtevraag in de ondergrond. Met name in het binnenstedelijk gebied is dat een uitdaging.
- We hebben een actueel beeld nodig van de ligging van alle ondergrondse infrastructuur en andere objecten om te kunnen plannen en vertraging in de uitvoering te voorkomen.

Conclusie

Er is behoefte aan ondergrondse ordening, regie en beleid van de gemeente inzake de ondergrondse infrastructuur (proces-eigenaarschap)

Verantwoordelijkheden

- De vele betrokken partijen in de wijk hebben ieder hun eigen belangen, perspectieven, middelen en drijfveren.
- Verkokering in organisatie en begrotingen kunnen de gewenste regierol van een gemeente belemmeren.
- Het niet tijdig of onvolledig betrekken van netbeheerders, uitvoerende partijen en ondernemers/bewoners in alle drie de processen ondermijnt draagvlak en leidt tot vertraging.

Conclusie

Bovenstaande dilemma's vragen om integraal procesmanagement, waarbinnen afstemming, rolvastheid en rolhelderheid duidelijk zijn benoemd.

Kennis en capaciteit

- De 'van gas los'-opgave is inhoudelijk complex en nieuw, met nieuwe technieken en de noodzaak tot adaptief plannen, waarvoor nieuwe vormen van kennisontwikkeling en -uitwisseling nodig zijn
- Data over de ondergrondse infrastructuur is versnipperd over publieke en private partijen. Juridische en praktische obstakels bemoeilijken efficiënt datadelen.
- Uitvoerende partijen, zoals grondwerkers en installatiebedrijven, kampen met capaciteitsproblemen.

Conclusie

Er is een passende kennis- en infrastructuur nodig.

Wet- en regelgeving

- Voor eigenaren van ondergrondse infrastructuur gelden verschillende regelingen. Sommige partijen vallen wel onder de Telecomwet en andere niet.
- De huidige regelgeving is sectoraal ingestoken en met name gericht op de bescherming van individuele netwerken en daarmee in potentie belemmerend voor de 'van gas los'-transitie.
- Netbeheerders mogen geen warmte leveren en missen daarmee de mogelijkheid om naar een ander verdienmodel te groeien.

Conclusie

Meer integrale en toekomstgerichte regelgeving is noodzakelijk om de 'van gas los'-versnelling mogelijk te maken.

Financiën

- Het eerder buiten gebruik stellen van een netwerk kan leiden tot een vervroegde afschrijving. Het ontbreekt aan een systeem waarin verevening is geregeld.
- Netbeheerders sturen op leeftijd/kwaliteit van hun eigen netten. Hierbij tellen de individuele (en niet de collectieve) baten en kosten.
- Er is geen inzicht in de minimale afsluitkosten bij 'van gas los'.

Conclusie

Er is behoefte aan de ontwikkeling van een portfolio van maatschappelijke businesscases en het gebruik van levenscyclusanalyse (LCA), en (eventueel) *social impact assessments*.

Kans

Kostenbesparing en hinderbeperking, door het aardgasvrijmaken van wijken slim en efficiënt te koppelen aan andere maatschappelijke opgaves en plannen (rondom klimaatadaptatie, laadpalen, herstructurering, etc.)

Kans

De energietransitie kan aanjager zijn voor een overalstrategie voor aanleg, beheer en onderhoud van ondergrondse kabels en leidingen, zodat grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaven effectiever kunnen worden aangepakt.

Kans

Het realiseren van nieuwe adaptieve netwerken, zodat deze in de toekomst ook voor andere media kunnen worden gebruikt.